

30 Я
СЕМЕНДУЕВА

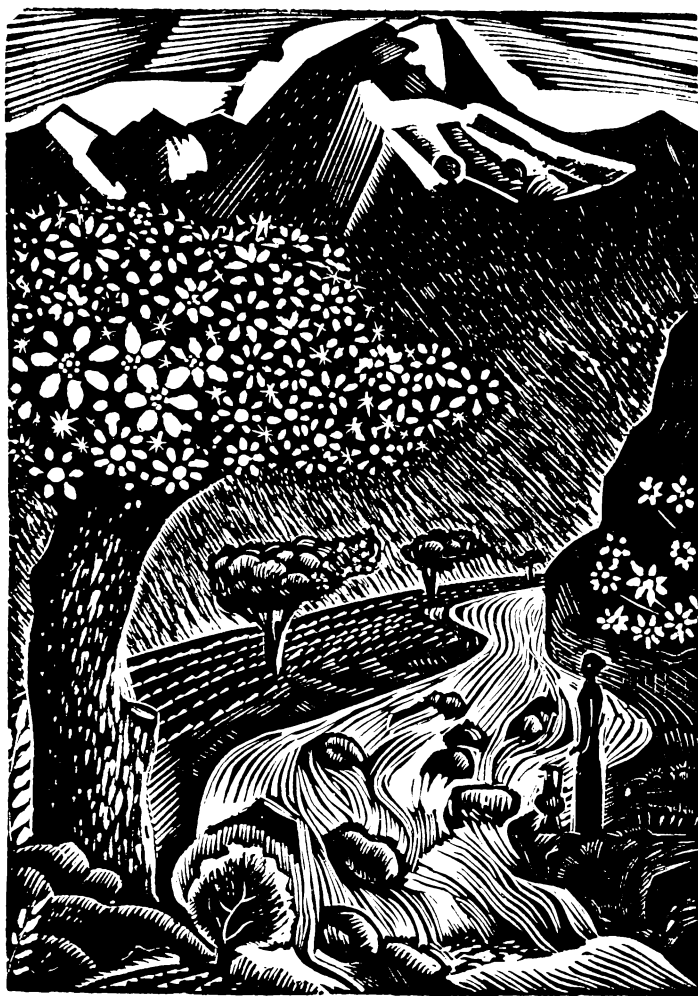

КОМУНЕ

ЗОЯ
СЕМЕНДУЕВА
СТИХИГЬО

ЗОЯ СЕМЕНДУЕВА

КОМУНЕ

СТИХИГЬО

Дагестанское
книжное
издательство
Махачкала
1974

С (Тат)
С 30

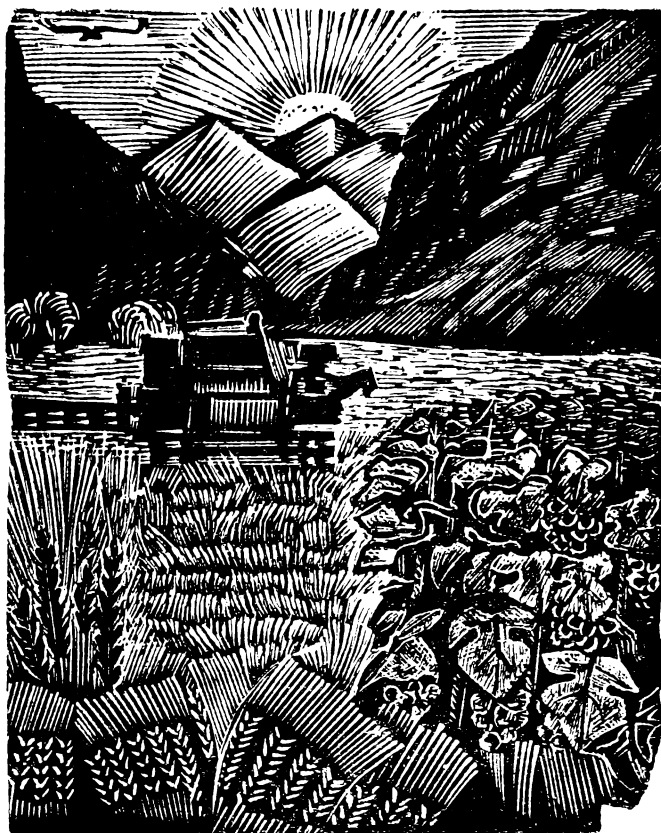

Художник

В. ЛОГАЧЕВ

0—7—4—3
1974

© ДАГКНИГОИЗДАТ-1974

**ХОСДЕНУЪМ
ТУЪРЕ
ВАТАН**

ВАСАЛ БИРЕНГЕ

Парандегьо э лулешу,
Чуьн э ватан вогошденуьт.
Шоре мэгһни угьо, хунде,
Э сер доргьо паруьсденуьт.

Чуьшме сохде герм хорире,
Гьер тарафе вараюнде,
Хьэвес доре инсонгьоре,
Эри коре пушо берде.

Мереш васал эшгълуй сохде,
Эй пифдире раче гофгьо.
Эдем шоре мэгһни хунде,
Эри васал эн инсонгьо.

ХОСДЕНУЪМ ТУЪРЕ ВАТАН

Туъре, ватан ме хосденуъм,
Шоре улкей эн азади.
Эдей эй туъ ме хунденуъм,
Мугъумлuye шоре мэгни.

Милетгъой туъ лап омбаруът,
Туъре гъэзиз дошденуътгъо.
Ду эй еки чуын бироруът,
Екире дусд хосденуътгъо.

Угъо гъемме гъовхоберуът,
Эри дусди ве азади,
Ве гъем гъэлхэнд шолуминуът,
Дур бу гугфре эз хэлгъ беде.

Бигъил зирпой бугу дуъшме,
Туъре ки нис хосдениге,
Ве шолуми эн гъуълеме,
Гъоим ки нис дошдениге.

Сохде туьре диеш гужлуь,
Э гуьллуь богъ мичаруним,
Гьисдим хьозур э гьуллугъ туь,
Туьре гьэзиз деш мидорим.

Хьохмой Ленин, рэхь бурмунде,
Коргьоймуре гьувот доре.
Партиейму эдей сохде,
Рэхьберьети гьеммеймуре.

Тозе гилмгьо иму хунде,
Эшгьлуь жофо кеширеним.
Э гьэзизе ватан хуьшде,
Коммунизма мивокуним.

ГЭЗИЗЕ ПАРТИЯ

Мильонго вегирдуът ерэгээ,
Рэхьбери сохди гьовхой хэлгээ.
Бейдогъиш дорембу уьшуьгээ
Э дес туь, гэзизе партия.

Мильон дуьл дегесунд шэгмеле,
У элов Октябрь бу келе.
У мунди эй хэлггьго нишоне.
Чуьн жоборд, гэзизе партия.

Э у женг бебегьго овурдет
Хушбэхди, дуьлшори э кифлет
Бирорут э иму гьер милет
Нигегьдор, гэзизе партия.

Руз-беруз ободи овурде,
Коммунизм эдейме вокурде.
Имидлуь пушово туь берде,
Товуш хэлгь, гэзизе партия.

О, ДОГЪИСТУ!

Тегьер эн гъуш мескен зерем э догъгьо,
Чуьн эй чупон, хунеймуньт ейлогъгьо.
Мелхъэм сине гъисди эвир эн богъгьо,
О, Догъисту, туьни гъизиз эри ме.

Пар зеруьмгеш э дургьо, тегьер гъуш,
Э лудейме мивогордум, бире хуш.
Эй ме хоши гъисдуьт доргьо ве сенгъ туьш.
О, Догъисту, туьни гъизиз эри ме.

Э чэнд зугъу мэгъни хунде пир-жогъил,
Дусди ишу гъисди темиз — жовогъил.
Говгъой чешме эдет доре рач руьгъ-руьгъ,
О, Догъисту, туьни гъизиз эри ме.

Бегем мибу эз туь жура гъич бире?
Гьер куьнж туь эриму гъисди чуьн хуне.
Туь дорени эшгъ мэгънигъой шогъире,
О, Догъисту, туьни гъизиз эри ме.

ШЕГЬЕР ЛЕНИН

Шегьер Ленин — шегьер игид,
Э гъовхой туь хэлгъ бу имид.
Велг торихэ ченд вешенди.
Унжо пури гьинорменди.

Эз ёр хэлгъгьо гьич вэхд нирав,
Нуьгьимуьн руз мегь эн январь.
Сес «Авроре» бисдо эйму.
Э женг октябрь нишон бурму.

Келе довглой эн Ватани.
Э пушой чум гьисди гьони.
Эз буй барут женггьой гъовхо.
Гьелеш темиз нисди гьово.

Гуйге тозе бине нори.
Раче шегьер веромори.
Уш гьисд жофой игиде хэлгъ,
Гълем Ленин доре рач шевгъ.

КОМУНЕ

Думон асму кура бире,
Рихунд сайлов воруш юре.
Песде хьофдранг, тегьер куърпи,
Комуне рач бисдо веди.

Мере воисд верам, гешдуьм,
Эз ранггьою халагъэ бахш дуьм.
Ве гьемиге, тегьер комун,
Очугъ бугу дервозейму.

НЕСИГЭТ ДЕДЕ

Дануьсденуьм туь, кук ме, гьисд гээзизи.
Дедей миё эз эвлод бу сэхд рази.
Игид Ватан кук бисдоге гьисд мозол,
Хурде шириш э туь мибу ниш — хьэлол.

Тейте туьре келе сохде дуьл деде
Михосд лово: невини дерд, довго де,
Дан туь гьадуьр шолумире имбуруз,
Хэлгъьо дие небу дердлуь, серегъуз.

Э гьуьмуьр туь бисди зиёд расирей.
Руй бебере туь, гээил ме, недирей.
Согь могошдге мидо туьре несигэт.
Дедей норе эри туь рэхь исэгэт.

Тегьер дедей, ширдор бала Ватани.
Гьич вэхд эзу журо бире индани.
У гьем гьувот, гьеми эшгьи эй игид.
Э гьер женгъо э Ватан бош туь имид.

Дануьсденуьм туь, жук ме, гьисд гӕзизи.
Дедей миё эз эвлод бу сӕхд рази.
Игид Ватан жук бисдоге гьисд мозол,
Хурде шириш э туь мибу ниш — хьӕлол

О, ДЕДЕЙ

О дедей, тегьер суьрх э пембе.
Э гьечу мидошди ферзенде.
Кеме шев туь ховсуьз не мундей
Те себэхь ненуйгьо туь хундей.

О, дедей, бири вэхд четини
Э хуьшде хорундей хьижрони.
Имуре не гьишдей туь гисне.
Мидошди э герми эн сине.

О, дедей, серлеш дорд мидоге,
Э хэлов нечогьи миофдоге,
Хуьшдере э гьер ло мизери,
Чоресох баларе миофди.

«О, дедей!» — кимигьо гуфдире,
Э дуьл ю е гоф-чи оmore.
Лап омбор гешденуьт дедере,
Вокурде, бэхш сохут дердгьоре.

О, дедей, ченд эвлод туь гьишдей,
Гьемере э е чум туь дошдей.
Песг эйчуь балагьо имбуруз,
Кимигьо э шир туь нисдуьт дуз?..

ФУРМУШ НИСЕ СОХДЕ

Э глүэзет С. Изгияев

Чуь зу рафди эз жин иму,
Туь имуре гьишди пешму.
Бегем шогьир гьич муьрдени,
У ки хэлгээ дусд хосдени.

Глуьмуьр комос эйчуь биё,
Бурав хубгьо эзи дуьньёгь.
Бегем усдош вир бирени,
Шогьир усдой эн гьофини.

Эй шолуми ве эй дусди,
Дестонгьой туь кумег гьисди.
Бегем дусдхогь фурмуш бире,
У э дуьлгьо гье дебире.

Глэзизе жук эн хэлгь бири,
Хэлгээ туь лап хосдембири.
Бегем хэлгьхогь, хэлгээ гьишде,
Мирав эри не вогошде.

Э сер лэглэ мугьум вери,
Э хундеки шоре мэгни.
Эйчуь биё эз кор пою,
Дуьл мэгнихун кор не соху.

Нимелитуьт у дестонгьо,
Туь нуьвуьсде сер гирдейгьо.
Гене угьо гьич нимуьруьт.
Гьемишелуьг гье мизигьуьт.

Нум эн шогьир гьисди одлуь,
Хэлгь э у нум гьисд имидлуь.
Шогьире хэлгь глэзиз дошде,
Гьич вэхд фурмуш нисе сохде.

ТЭГРИФИ ДЭВР

Рэхь вокурдет э эвр гьово,
Жевлон зере рузгьо-шевгьо.
Астарагьой ковре асму,
Тегьер гьунши бирет изму.

Гьэнетсуьзе гьуш пулати,
Жофой желде хэлгь Совети,
Э эл гьуьлом нишон бурмунд
Ве э космос рэхьэ вокурд.

Гэил ве пир, гьозор милет,
Гьемме хэлгьгьо тэгриф дорет
Кук партией эн Ленине,
Игид хэлгьи — Гагарине.

Космонавтгьо — тэгрифи девр,
Игидгьойму меравт звер.
Гьэнетгьошу гужлуь бире,
Меравт угьо э Венера.

ВОЙГЕЙ ДУЪЛ

Войгегьо, войгегьо,
ишмунит хьисобсуъз:
Хосденуым асмуре
ме винуым думонсуъз,
Чушмере ве менге
эеки бэхьс гирде,
Гуьломе оводу
э гьер ло вокурде.
Э пушой дерьёгьгьо
белкем ме дугъ гловуым.
Э тегьер е чуькле
астарей асмунуым,
Э гъэриш эл гуьлом
мереш гьисд войгей дуъл:
Хосденуым омборте
веровгу гуьзуьлгуьл.

Э СЕР ГЪОВРЕГЪОЙ ПИСКАРЕВ Э ЛЕНИНГРАД

Э инжо поисди дердименд е деде
Ве эри ферзендгъо эдее гиристе.
Парталгъо вокурди гъеммере сиегъи
Меш уре диремун сохденуьм глэрс тигъи.

Гуйге у гуьрд сохди дерд ве гъэм хэлгъгъоре,
Э гъэд дуьл эн хуьште донори угъоре.
Э жигей гъэмлуье дедегъо э дуьньёгъ,
Ёс гирде согъ глумуьр, сохдени у пирьё.

Гъоврегъош э инжо гъэдерсуьз омборуьт.
Э жигей эн воруш глэрс эз чум рихденуьт.
Э тегъер палутдор, у деде муьхъкеми.
Дердгъоре гъеммере э гъечи тоб дори.

О дедей: Омбаре гъэзобгъо туь дирей.
Четине рузгъореш кем эз сер не сохдей.
Яралуьш туь бирей, хун туьре рихунде.
Увэхди ниофди лугъэй нун эй хурде.

Э инжо гъоврегъо диренуым ченд жергё.
Милуиге гъеммешу офдорет эз ерге.
О дедей! Овлодгъо сесуьзуьт иглэре.
Туьш гирьё сохдени, сэхд гирде лэглэре

Шиновит, шиновит инсонгъой эн дуьньёгы!
Хун рихди э инжо э тегьер эн дерьёгъ.
У салгъой блокада э шегьер эн Ленин
Жоборди бурмунд хэлгъ, бугеш лап четин.

Омборе салгъошки эз увэхд гирошдет.
Гъоврегъой Пискарев едигор вэхд мундет.
Ки инжо омогеш э тегьер эн деде
Тоб нидуь дуьл энуглэрсгъой чум не рихде.

Гьер дугъ глэрс дедегъо бигьил бу чуьн
нештер,
Эри эн довглохогъ ве дуьшмен эни девр.
Де элов эн довгло луьп зере не суху
Дие гьич хун инсон э хори не рихуь.

ИНСОНГЬО!

Зигьисденим, бейхэбер вэхд giroшде,
Метлебгьоре пэхьни э дуьл сэхд дошде.
Оммо ульуьм кей омогеш гээришу.
У рэхьмедуьл эри екиш нибошу.

Энжэгь увэхд дуьл эн гьемме сүхдени,
Кейки бивэхд хун жовонгьо рихдени,
Кейки глэил э гээл деде хэндуьсде,
Песде гьердуь эз бомб дуьшме беисде.

Пуьмуьр инсон дураз нисдгеш зиёдте,
Эйчуь ульуьм шев-руз уре терсунде?
Чуьтам гьони сокит мибу дуьл деде?
Довглохогьиш хуьшдению гьисд бэнде.

Ме, чуьн деде, эдем хосде, инсонгьо,
Темиз бугу эвр эн хори ве гьово.
Эжигей туп ве виз нолей косодгьо,
Шиновим сес хуше овоз мэглнгьо.

ЖОБОРДЕ ЗЕН

Э фабрика ме е ченд бо
Дирем э кор жоборд зурбо,
Желде жофой духдер догъи
Эри гьемме гьисд синогъи.

Коре сохде зури ве соф,
Лап сэгъэти эри эн гоф.
Оммо дуьлшор, хъэвескори,
Хьовиргьоре эшгъ дорени.

Муьхшуьлире эри хуьшде
У э мэгдон жофо гешде.
Войгей эн у гьони гьисди
Эй бире желд коммунисти.

Э четине жигей эн кор,
Е гьисдиге пес мундегор,
Унжо рафде э кумеги,
Игид жофо, духдер тати.

Эри энү шогъир хунде,
Раче магӀни хунче гирде.
Васал поиз, тегьер эн гуьл,
Ватане у рачи мидуь.

ГЭИЛГЬОЙ СОВЕТИ

Хуше рузгьой мозолменди,
Рэхь хундеи — эгъуьлменди
Дори Октябрь звлодгьоре,
Балегьой эн Ленинире.

Эз гэили те келеи,
Эри бире верзирени,
Э туь, Ватан, ве Партия,—
Эн гьемейму ини войге.

Хуше рузгьо, хосе муьгьбет...
Зиёдтегьош гьисдим гузет.
Мивокуним дигьбон, шегьер...
Метлеб иму мибу бегьем.

ХЭГЬЕР

Э чодур пичире,
мигирди туь ешмэгь,
Сифетиш пэхьни бу,
веди бу чум энжэгь.
Муьгьбет дуьл духдери,
э гьечу бу пэхьни,
Э гэрей инсонгьо —
инсон нисд зен егһни.
Дохьоргьо ве догьгьо
чуьтам лол бируьтге.
Зенгьош ки ужире
энжэгь бэхд диретге,
Палаше гэрс зенгьо
пур мисохд чойгьоре,
Пэхьники мигешдуьт
эй дердгьо чорере.
Чуьтаме дуьл иму
несоху шорире?
Чуьтаме эшгь чебу,
эй хунде шогьире?

Э гэриш сим-богъи
гуъзеле улкейму,
Э тегьер буьлдуьрчин,
хунденуьм ме изму.
Ни бесдуьт, ни духут
де лэглэй шогъире.
Пэхъники ни дуьздуьт
духдергьой догъире.
Бегем гьич муьгьбете
дуьздире мидануьт?
Муьгьбете эз гээд дуьл
векенде нидануьт.
Имугьой, жон хэгьер,
сохденуьм ме шори.
Туй гьисди ударник,
ме гьисдуьм зен — шогъир.
Имуре войгеи,
у войге нисд пэхъни:
Хушбэхде рузгьойму
пур бугу сес мэгни.

КЕЛЕ РЭХЬ

Одомире эз гээд више
Э келе рэхь жилгээ берде.
Рэхьсуыз бугьо тэхьно гьуше
Э мескенгьо десе берде.

Белкем жилгээ гьисд пичире
Ве эри туь у четини?
Нидуьт гьулеш кесе чире.
Гьултуьреш туь миё чини.

Келе рэхь гьисд зиндегуни
Ве биёвгьой инсоньети.
Гилм хундеи овурдени
Э уьшуьгээ руз хушбэхди.

БУРА РЭХЬ НИК

Дедей куке рэхь сохдеки
Э муьгьбетевоз дениши,
Гьэл дешендуьт э гьэл еки,
Эз дуьл лугьонд «ох» вокоши.

Э пушой дедей гье у туйтем,
Гуйге у гирошде рузгьо,
Оморут поисдуьт бирден,
Эз чумгьююш рихдуьт гьэрсгьо.

Гьечи эзи бисд сал пушо,
Вэхд эн довгогьо гьисди,
У шуьвере гьечи ебо
Рэхь сохдебу э солдати.

У жогьиле гьэруьсле бу,
Шуьвер э довго рафденге,
И кукле э гьужогь вебу
Дуьшме угьоре дур сохденге.

Э дуьшмеревоз женг берде,
Шуьвер эз довго невогошд.
Жун хуьшдере гьурбу сохде
Чуьн дедей Ватане дошд.

Гирошдуьт рузгьо ве салгьо,
Э гьуьлом омо шолуми
Кукле бисдо келе пойгьо
Э и улкей эн хуьроми.

Бэгъдовой бисд сал гирошде
Гьечи кук э жигелей бебе.
Изму шори, эдей рафде
Ватане гьурлугь эри сохде.

Эри дедей гьечи омо
Гуйге э жигей эн кук ю
Оморе поисд гьезбо
Пуч биригьо шуьвер ю.

Гье у гьоши, гье у чумгьо,
Муьгьбетлуьни, мигьровуни,
Гуйге гье у хэнде ловгьо,
Э ю исэглэт денишири,

Дуьл эн дедей диеш могьбул
Бисдо э и хэёл дери,
Гуйге домунд у э билбул,
Дуьл ю э лой эн кук верч.

— Чуьни дедей, эйчуь гьечи? —
Э руй деде денишире
Кук дуьл песо бисдо ечи,
Сер гирд эз у эй пуьрсире.

Лове э хэнде веберде
Дедей гуфди эй несиглэт:
— Бура рэхь ник э жоборде
Гээзизе лешгер эн совет.

Бебере хуно Ватане
Дор гьемише гээзиз — хуьром,
У шовгой боворине
Тевесер ги э глүүлөм.

НЕНУЙ-НЕНЕМ...

Ненуй, ненуй, ненем-ненуй...
Хис, глээзизе балай деде.
Бош зу келе, веро хушбуй,
Хис туь ширин, чум сэхд сохде.
 Шаргьой дерьёгь, беде жулок,
 Зуте бошит ишму сокит.
 Менглюе шев — астарепок,
 Ишмуш гьони гьэреулит.
Парандегьо жив-жив зере,
Эй туь эдет мэгни хунде.
Тегьер гьушгьо келе бире,
Туь миварай деш буьлуьндте.
 Дедей хосде боши жоборд,
 Вини ники биёвтгьоре.
 Ини эри дедей мирод:
 Винуй хушруй балегьоре.
Ненуй, ненуй, ненем-ненуй...
Хис, глээзизе балай деде.
Бош зу келе, веро хушбуй,
Хис туь ширин, чум сэхд сохде.

ПЕШМУНИ

Э гээли недан бируым,
Э гэвл гуйлом недебируым
Ве э гэдуур бебе-деде
Недебируым увэхд геле.

Оммо угьо шев те себэхь
Эри эвлод бируйт чумрэхь.
Шевгьо ховсуыз кем нимундуйт,
Хэсде бире эз дерд-думут.

Имугьойле келе бирем,
Э метлебгьош ме расирем.
Кеширенуым ме пешмуни,
Эйчуь нисдуым гээил гьони,

Бошум кумег бебе-деде,
Зевр пируым ме хьюьрмете?
Эжит ишму, бебе-деде,
Вогордунум гэрд эвлоте!?

МЭГІЛУЪМСУЪЗЕ СОЛДАТ

Дегешдей туь сессуьз,
пичирей туь э хок.
Туь бири жовон девр,
туь бири софе пок.
Белкем туь гьисдиге
эз догъгьой эн иму,
Ененге, эз Сибирь,
эз Ташкент, эз Баку.

Эз чуьжош гьисдиге — глэзизе балеи,
Эй хори эн Ватан и гьовре яреи.
Туьре бу е войге: Ватане дошдени,
Э хори эн Ватан,
гуьллуь богь кошдени.

Гуьллуь богь, гуьллуь богь...
Ниетгьой жовони.
Имугьой хунчей гуьл э инжо венори.
У нисд бэхш эн домор
э руз эн глэруьси,

У гьисд гъэрд эн дусдгьо
эй игид — глэзизи.

Дегешдей туь сессуьз,
пичирей туь э хок.
Туь бири жовон девр,
туь бири софе пок.

263

МЕРЕ
ВАСАЛ
ЭШГЪЛУЪ
СОХДИ

СУЬМБУЪЛ

Э ранг эн суьрх, зерде хьини,
Селигъэлуь э бенд дери.
Гьечу веди бире суьмбуьл,
Буле мэхьсуьл, шори эн дуьл.

Чуьн бикегьо лой-лум доре,
Кими вэхд лос зими бире,
Е вэхдиге туь мивини,
Э сер дерьёгь шар гешдени.

Э эшгъэвоз жук, комбайнер,
Мэгни муьгьбет хунде эй ёр,
Комбайн энү, тегьер геми,
Дурундени мэхьсуьл гьони.

Диренге ме бул гендуьме,
Воисдени тэгриф дуьм ме:
Жофокешгьой дигьбонире,
Сэхьиб були, хушбэхдире.

ТУЬРЕ ДИРЕНГЕ

Битмишигъо согъ зимисду
Герме рузе гузет сохде.
Эз еки дур бирейм изму,
Туьре дире дуьл ме хосде.

Миёв у руз герми — хуром,
Битмишигъо хъз мисохут.
Мереш мирод гьисд э гьуьлом.
Дуьлгьой дусди зу вохуруьт.

Дириритге: боромей гьуьл
Суьфде бире гьожиз, сергъуз.
У гьэйбе-гьэб, эз гьэд энгуьл,
Велг лов сохде, бирени дуз.

Тегьер гьуьл богъ, э шоре руз,
Руе еки вохурденге.
Нипоюм ме гьич серегъуз,
Туьре дуьлшор ме диренге.

ДУХДИР — ДУСД МЕ

Тегьёр гузги, палаше глов.
Чуьтам сое бурмундеге,
Оморембу гьер шев э хов,
Чигьрет эн ёр э пушой ме.

Шеш сал туьре гузет сохдем.
Вогошдей туь гьони, духдер,
Ниет дусди э дуьл дошдем,
Туьре эз ме нисди хэбер.

СенигIэт туь духдирни.
Эй нечогъгьо сохде чоре,
Чуьтам очугъ гуюм гьони
Э дуьл дегьо войгей мере.

Эй оmore ме э кин туь,
Де вогьнейге нисди мере,
Ме жовонуьм ве гьем жонлуь,
Эй дуьл дусди сох туь чоре.

ГЪИСМЕТ ЕКИНИМ

Э сер билогъ дире туьре,
Дуьле сухунд у рачи туь.
Гьер руз гузет сохде туьре,
Бисдоруьм бенд гьечи э туь.

Зерде бендгьо дуллу бири,
Лой-лум хурде э сер сине.
Пэтош муьгьбет дегесири,
Чуьтам буйругъ дуьм ме дуьле.

Ме гьер себэхь зу вэхишде,
Э ён билогъ оморенуьм.
Не хурдемгеш ме гьич «боде»,
Туьре омбар ме хосденуьм.

Э душ сову туь веноре,
Э кин билогъ оморени.
Сеч не сохде туь гьич мере,
Пов вегирде, вогошдени.

Э сифет туь денишире,
Э туь гугре воисдени.
Оммо гьетте туьре дире,
Гофгьо эз дуьл вирихдени.

Э туь духдер минет мени,
Пой, э еки сохим суьгьбет.
Мере, духдер, воисдени,
Егьин э ме боши гьисмет.

Туь э ме ди совуй глове,
Э жигей туь ме миберуьм.
Эй не гьишде, хотур туьре,
Чуь шелегьош ме микешуьм.

Дуь э еки дуьле доре,
Бэхдлуь бошим гьердуьеки.
Егьин гьисди имид мере,
Иму гьисдим гьисмет еки.

БИЕ, ДУСД, БЕЙХЭБЕР ДЕР ВОКУ

Э ховиш нис гьиште мере динж,
Муьгьбет ю сер мере сохди гиж.
Бурмунде хуьшдере, бири дур,
Э рэхь ю дэмунди битев жун.

Увэхди офдорум э фикир
Ве сохдум хуьшдере ме селт вир.
Бэгьдовой хушбэхде руз васал
Гирошди имогьой дуз дуь сал.

Чумерэхь, гүзетуьм севгиле.
Хосденуьм ме уре эй дире.
Погонгьо э пардуш чаруьсде,
Зу пар зе, эз дургьо паруьсде.

Биё, дусд, бейхэбер дер воку,
Шоре лов, туь э ме дуь гоф гу:
«Васали..., чун гуьлгьой энуним,
Хушбэхди екире хосденим».

Увэхди ме пэхьни мидорум,
Гирошде дердгьореш нигуюм.
Эжигей энугьо десдей гуьл
Севгили ве дусде ме мидуьм.

ДУҮЛ МЕРЕ Э ГОФ ОВУРДИ

Мэгнире э гьечу туь хунди,
Дуьл мереш туь э гоф овурди.
Бируьм ме бейхэбер эз муьгьбет,
Э дуьл меш пэхьни бу у ниет.

Имугьой офдорем э думит,
(Эй энү мере гэйб месохит.)
Кими вэхд дуьлпесо биренуьм,
Дусде ме зу дире хосденуьм.

Пенжере лет ю гьисд вокурде.
Дуьл хосде руй э руй вохурде.
Сес мэгни омоге эз дури,
Мигуюм севгили овори.

ДУСДГЬО

У вэхд немунди э ёрме.
Шохьонгум бу, ненге руз,
Кейки бирден э ёнме,
Дусд ме омо дим-бедуз.

Гьул эн екире гирде
Дуразе рэхьэ рафдим
Шоре мэгни хунде-хунде
Бэхд имуре гешде — офдим.

Эзу вэхдгьо те имбуруз,
Омборе салгьо пирошдет,
Серме гьич небири гьуз —
Дуьлгьойму э еки расд оморет.

СОЙМИШИ

Ме шор бирем туь оморей пуфдире
Эйчуь гъечи зу вогошде, соймиши?
Еровурди эдем доре дуьл мере
Дерде зиёд месох гъони, соймиши.

Эйчуь гъишде мере дерд-гъэм кешире,
Шевгъо-рузгъо э фикиргъо пичире,
Гъер гоф туьре чуьн дерд э дуьл вечире
Негъогъ месох гъисмете дур соймиши.

Дануьсденуьм муьгъбет гъер вэхд гъэзоби
Дуьл ме эй туь де нисоху битоби.
Вогошдигеш, ме мигуюм туь ёди.
Де сур мереш э туь нидуьм, соймиши.

Духдер догъум, войгелуьнуьм,
Туьре, гъуш догъ, сэхд хосденуьм,
Э дургъо туь гъэнет зере.
Бер лунжиге муьгъбет мере.

Бисдориге туь э серхъэд,
Ватане эй дошде гъэлхэнд,
Мибу кумег муьгъбет дусди.
Эй туь, игид, Ватан — расди.

Енебуге зере гъугъэр,
Жэхъди сохде эри бегьер,
Э лунжигеш муьгъбет иму.
Хъэвес мидуь, кумег мибу.

Э гьержоиш туь бисдори,
Дан, севгили, туьре ёри,
Туьни войгей дуьл духдери.
Э и ватан бэхдевери.

БЕЙБОФОЕ ЁР

Туь лап рачиш нисдиге,
Энжэгъ туьре хосденуьм.
Суьфде туьре диренге,
Э туь ме бенд бисдоруьм.

Эйчуь, эз ме дур гешде,
Дуьл мере туь сухунди.
Нидануьм ме зигьисде,
Энжэгъ э туь дуьл бенди.

Ини гофгьой эн муьгьбет,
Гуьфдирейгьо туь э ме:
«Мибошим иму гьисмет,
Нидуьм э кес ме дуьле».

Ме бейбофо нибошум,
Туь бейбофе гьисдигеш.
Туьре фурмуш нисохум,
Эн ме не бисдоригеш.

Дегесигеш эшгъ муьгъбет,
Нибошум ме дие бенд.
Гъэгър сохде ме э гъисмет,
Бирем езугъ, дердименд.

ЭЙЧУЬ БИРЕЙ ГЪЭГЬРИ!

Эйчуь бирей гъэгьри ёр?
Ме не сохдем беде кор.
Дусди туьре соф дошдем,
Имид э туь ме бесдем.

Рэгьиб деге э глэре,
Эри сохде селт жейле.
Э у бовор туь сохде,
Эйчуь эз ме дур гешде?

Бисдориге туь сурул,
Бед дорд мидуь эн ме дуьл.
Муьгьбет дусди мибу дур.
Эн туьш мибу пуч глуьмуьр.

Гу э ме туь расдире,
Воку эйме дуьл туьре.
Туь пиш месох гъисмете,
Муьхькем сохим мугьбете.

Биё бошим э е дуьл,
Зиндегуниш дуьгу гуьл.
Гъуше бурайм рэхь иму,
Бэхдлуь бошим гьердуьйму

ШЕЙ СЕБЭХЬИ

Похли-похли, гэрсе хуно,
Белгэм гирде велг, савзере,
Шей себэхьи уьшуьгь мидо,
Э шон чуйшме ригаз доре.

Жун гуьл, савзе тозе бире,
Хурде хурек шей себэхьи.
Хуьрд сохденуьт тешнеире...
Мереш э у лап темэхьи.

Ме себэхьгьо диренуьмге,
Э сер савзе шей нуьшдеи,
Гуйге угьо чум ёриге
Ве пуруьтге эшгь хосдеи.

Шей себэхьи, туьни темиз,
Э хумней туь гоф гешденуьм.
Мэглэнолуь бошут гьер риз,
Хурег хэлгь бу — ме хосденуьм.

ЗЕРДЕ ГУЪЛ

Кими зенгъо бире гъэгъри,
Зерде гуъл бэхш э дореки,
Чуьн нишоней жейлеини,
Гуфдиренуьт угъо соки.

Белкем эз расд э гъэсдевоз,
Жовон гуъл овурдиге,
Нис гуфдире э гофевоз
Эзу гуьле доренге.

Белкем жовон екигерө,
Соймиш бире, хосдениге.
Энжэгъ гуъл богъ кумегире,
Э у жовон сохдениге.

МОЗОЛЛУЕ ГЪИСМЕТ

Немунди э ёр чуй вэхд бу,
Диреймгьо екире гьердуйму.
Гзэйбе-гзэйб мигуърди гьул мере,
Теклифиш мисохди чендборе.

Кими вэхд сохдеки туь гужет,
Э тегьер гзэреул эн серхъэд,
Гье гешде михунди туь мэгни
Гуш дошде поисдем меш пэхъни.

Егиле э хуьшде домунде,
Дес мере туь педесе шувунде,
Туь бирден гуждири шоре лов:
«И гъисмет сад салгьо мидуь тов».

... Омборе салгьошки гирошдет,
Э сифет жилгзэгъош офдорет
Гене туь э тегьер пушоте,
Эри ме дошдени муьгьбете.

СЕРНОМЕ

Хосденуым туьре Ватан

Васал биренге	7
Хосденуым туьре ватан	8
Гэзизе партия	10
О, Догъисту	11
Шегьер Ленин	12
Комуне	13
Несиглэт деде	14
О, дедей	16
Фурмуш нисе сохде	18
Тэгрифи девр	20
Войгей дуьл	21
Э сер гъоврегой пискарев э Ленинград	22
Инсонгьо!	24
Жоборде зен	25
Гэзилгой совети	27
Хэгер	28
Келе рэхь	30
Бура рэхь ник	31
Ненуй-ненем	34
Пешмуни	35
Тэхное суймуьргъуш	36
Мэглуймсуьзе солдат	37

Мере васал эшгъуль сохди

Суймбуьл	41
Туьре диренге	42

Духдир — дусд ме	43
Гъисмет екиним	44
Биё дусд, бейхэбер дер воку	46
Дуъл мере э гоф овурди	48
Дусде дире дуъл миверов	49
Эшгъ эн муьгъбет	50
Дусдгьо	51
Соймиши	52
«Духдер догъум»	53
Бейбофое ёр	54
Эйчуь бирей гъэгъри?	56
Шей себэхьи	58
Зерде гуьл	59
Мозоллуье гъисмет	60

Семендуева Зоя

С 30 Комуна

Махэчкала, Даг. кн. изд-во, 1974.
64 с.

С (Тат.)

Радуга

На татском языке

Редактор **Б. Сафанов**

Художник **В. Логачев**

Художественный редактор

Е. Омельченко

Технический редактор **З. Халитова**

Корректор **А. Семендуев**

■
Сдано в набор 15/IX-1974 г. Подписано
в печать 20/XI-1974 г. Форм. бум. № 1
70×90¹/₃₂. Бум. л. 1,0. Печ. л. 2,0. Усл.
печ. л. 2,34. Уч.-изд. л. 1,17. С 03369
Тираж 1000. Цена 15 коп.

Дагестанское книжное издательство
Управления по делам издательств, по-
лиграфии и книжной торговли Совета
Министров ДАССР, г. Махачкала, ул.
Маркова, 55. Зак. № 711.

Типография им. С. М. Кирова Управле-
ния по делам издательств, полиграфии
и книжной торговли Совета Министров
ДАССР, г. Махачкала, ул. Маркова, 51.

Цена 15 коп.

Зоя Семендуева

Р А Д У Г А

На татском языке